

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

BAMBARA Heart Book

MŌGŌ DUSUKUN

WALA

DUSUKUN DUBALE

**FĒN MINNU BĒ DUSUKUN KAN, OLU JIRALA JALA NI
MISALI (10) YE**

Nin seben yelemana tubabukan na san 1732 la. A segesegera ani ka sebe, cidenw fe minnu be cidenya baara la fara fina kono u be wele ko: Les champs missionnaires d'Afrique. A kera J.R. Gschwend fe san 1929 a jensenna ka seben ka caya ni ka kolosi, yamariya seben bolaw fe. A be kanw 300 la, o kera All Nations Gospel Publishers fe, olu ye a tila jamana 127 la bi cidenw be o jamana minnu kono. Mogo bee ni kan bee ani diine bee y'a seben segesege ka korobo k'a soro ko tije don, Onin ye Ala ye. Kira Ezekiel kumana o kola san 586 la sani Yesu kana "Ne na dusukun kura di aw ma, ka ni kura don aw la. Dusukun owelen min be aw kono i ko kabakurun, ne na o bo yen ka dusukun numan di aw ma." (Ezekiel 36:26-28).

COPYRIGHT

ISBN 1 - 919852 - 45 - X

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(Une Mission de Littérature évangélique financée de dons)

(Reg. No. 1961/001798/08)

MOGO DUSUKUN

ALA BATJSO WALA SETANE KA BAARAKE YJRW

(1 Yuhana 3:4-10)

Nin seben kalanni Fe, i hakili ka jigin a la ko dubalen don, i be se ka i yere ye a la i ko ja. I ka ke Ala donbali ye wala kretien, wala filankafo janfa cii be i yere cogoya ye i ko Ala ne b'a la cogo min na Ala te mogo cogoya jatemine, Nka Ala be i dusukun de file.

Setane ye nkalon Fa ye, dibi kuntigi don, nin dije ka ala de. A be a yere yelema ka ke kene meleke ye, nka a te kene meleke ye i na fo mogo caama dalen b'a la cogo min na. A kadi a ye k'a yere jira ja la min be kepe nin a yere cogo ye, i ko a y'a fo cogo min na, Yesu ka cidenw cema i be nkalontgela caama ye bi. O te kabako ye setane be i yelema ka ke kene meleke ye. (2 Korintakanw 11:13,14). "Olu te dannaya ke katuguni nin dije batafen ye u hakiliw Fiye, walisa Krisita min ye Ala ja ye, ale nooro kibaru duman kene kana yeelen bo u ye." (2 Korintakanw 4:4). Aw koni salen tun be aw ka hakew ni aw ka jurumu la. Aw tun be taama olu la folo ka nin dije cogo ta ka kepe ni Fiye Fanga kuntigi cogo ye, o ni min be baara ke kan bilali denw koni sisan. (Efesekaw 2:1,2). Ni u ne ma yele u be halakili sira kan. Mogo min ko jurumu te a la o be a yere LaFili.

Ni seben fura ni jaw kalanni fe i be se ka i yere dusukun cogo ye. Ote Ala ka kuma bali ka i dusukun cogo yere jira i la. I ka son i ka jurumu ma, i kana ban a ma ko Ala te ye, Ala ka kuma b'a fo ko: Ni an ko jurumu te an na, an be an yerew lafili tije te an koni. "Ni an b'an jo an ka jurumu la ale ye kantigi ye a tilennen be ka an ka jurumu yafa an ma, ani k'an saniya tilenbali ya bee ma." (1 Yuhana 1:8-10). A denke Yesu joli be an saniya jurumu bee ma. (1 Yuhana 1:7). I be Setane bona wala i be Ala bona; i ye Setane ka jon ye wala i ye Ala ka baaraden ye. Ni Setane be i ka pena maya pemine i kana i dalace a la, i ka kasi Ala no fe, Ala bena i

hɔrɔn ya Yesu Krisita tɔgɔ la o min nana diɲe la ka jurumukelaw kisi ale de ye sesɔrɔ Setanɛ kan ni Fangaba, ani jurumu min be anw na. Ale ye an ka jurumu yafa saraka ye. An be Ala ɲɛkɔrɔ Ala min ka senu, min be fen bɛɛ ye ka gundo bɛɛ don ani miiriliw ni kɛwalenw dogolenw an ka ɲenamaya kɔnɔ. A kagwe le an k'an dogɔ Ala la ani k'an ka kɛ walenw dogɔ a la fana; ale de ye Hadamaden tulo dila, a be meninke, ale de ye Hadamaden ɲew dila a be yeelike.

“K'a masɔrɔ Matigi b'a ɲe yaala ka dugukolo yɔtɔw bɛɛ File minnu bɛɛ be a ɲinini u dusukun bɛɛ ye walisa a ka olu demɛ.” (2 Tilewkibaru 16:9).

“K'a masɔrɔ Ala ɲew yeelen don ka mɔgɔ file, abɛ mɔgɔ senda yɔrɔw bɛɛ kɔlɔsi bibi wala saya suma te yen ka kɛ tilenbaliya kɛbaaw dogo yɔrɔ ye.” (Job 34:21,22).

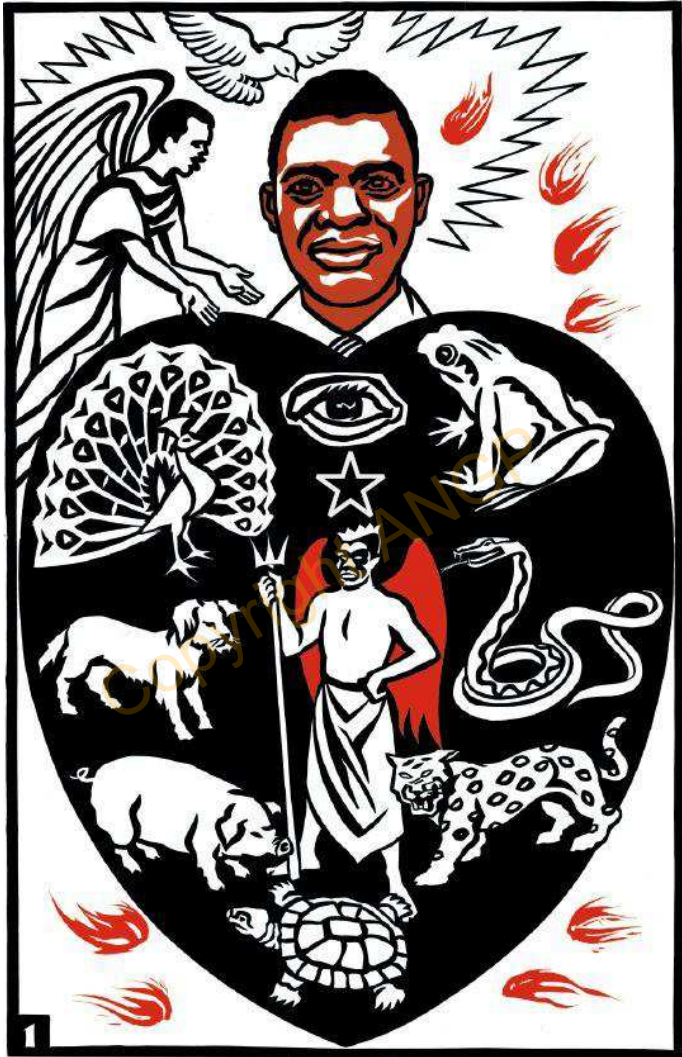
“Yesu tun te i sara u si la, katu guni Yesu be Fen bɛɛ don.” (Yuhana 2:24).

Mɔgɔ min ka sariya tiɲeni kow yafara a ma o ye dubaden ye. Matigi te mɔgɔ min ka tilenbaliya ko jate a kun ani nanbara si te mɔgɔ min dusu la o ye dubaden ye (An ka Zaburu sura 51 kalan fana) Yesu be an wele bi katuguni ako “A ye na Me ma aw minnu segen nen be ni aw donninen be Me na laFi ya di aw ma.” (Matiyu 11:28-30).

J.R. Gschwend

JURUMUKELA DUSUKUN

Ni ja be muso wala cɛ dusukun jira min be diɲe cogoya la ni Bible b'a wele jurumukela. O kɔrɔ mɔgɔ min ɲeminelen be diɲe hakililaw fe, miinili jugu ni Farisogo nege jugu. Olu ye dusukun ja ye i ko Ala ɲe b'a la cogo min na. ɲe bilenma ni kun ta la o be dolotoya ko fo i ko ntalen kitabu b'a fo ko “Jon be kulo ko: Ne ta tiɲena? Jon b'a fo ko wonba? Jon be kele ke? Dusu kasi be jon kan? Jon jɔginnen don ni kun

1. NEJIRALAN JA NEFOLI JA FOLQ

t'ala? Jon ne bilennen don? Minnu be men dolo kan k'a min minnu be minnifen fari nma sifa caman kolonso u yere kono olu don. Ni diwen ne bilennen be kanga jifilen kono ni a be furufuru tuma min na i kana a file. Alaban na a be mogo cin i ko sa." (Ntalen 23:29-33).

Ja kunkolo jukoro, an be mogo dusukun ye ni fen penama caama be a kono o min be jurumu, sifa bee jira an na, dusukun kera jurumu daga yoro ani a sigiyoro ye kira Jeremie ko "Mogo dusukun be filibanci ya ke ka temen fen bee kan, a tolilen be kosebe jon be se ka a cogo faamu?" (Jeremie 17:9). Matigi Yesu ye o kuma sebentiya ko "Mogo kono o koro a dusukun, miirili juguw bee be bo yen; a ni kakalaya, ni sonyali, ni mogofaga, ni jatoya, ni wasabaliya, ni jugu ya, ni mogo lafilili, ni filakafoya, ni keleya, ni togo tijeni, ni yerejiranciya, ani hakilintanya. O fen jugu bee be bo mogo kono olu de b'a Nogo." (Marka 7:21-23).

1. NKUNMAN – Nkono ceni don, Ni an be miiri nkunman ka ceje la an dusukun na o be jurumu min jira o ye kuncabaya ye. Lucifer sigi dolo kenobodaden Ala ka meleke o min bina kuncabaya koton a kera Ala jugu ye ni jugu setane do. (Esaie 14:9-17; Ezekiel 28:12-17).

Kuncabaya bena ka bo jahanama dunba la ka i jira ni cogoya sifa caman ye; mogo daw ye kuncabaw ye u ka soro ta fan fe, ni u lam ko numan ta fan fe ni u lanbenni ko numan ka keje ni ni dije sanga ye. Daw be a jira ni u ka masiri cogo ye, bolo la Negew i ko a sebenna Esaie ka kitabu la. (Esaie 3:17-24). Mogo daw be u yere bora ni u bonson temenw ye ni u ka siyaw ani u ka laadakaw ye. "Ala be kuncabaaw kele nka a be neema di yemajiginlenw ma." (1 Pierre 5:5). Ala be kun cebaya ni yerejiranciya koniya. (Ntalen 8:13). "Halakili be tugu kuncaba ya ko, binni be da yere bonya kan." (Ntalen 16:18).

2. BAKORON – banga don, a kasa ni a ne ge ka bon kosebe. A be farisogo nege jugu jira an na, jatoya nogolenya,

kakalaya o ye jurumu ye min bari ka ka bon an kan bi dije so kɔɔ, o min ye waati laban ko ye, an ka kan k'an yerew keje ni tiye ye, Ala ka kuma b'a fo Yesu da la o ka ca san wa fila ye ko waati laban bena ke Sodome ni Gomot tapogon ye.

O hakilila kura ma dan ce ni muso ma a donna an ka gwali ni diine ni kalanso kɔɔ, o hakilila jugu dalen be an dusukun na i ko maloya ko te, k'a sɔɔ a jinelama do an dusukun na k'a i jira ni jabaraniw ni ngolo ni seben cejugu kalan ani cogoya werew fe Ala be ko min wele "Jurumu o ye yeredonbaliya ye." Denmisen mogo miliyon de b'e k'a u yere di seben cejugu kalanni ma, min be u lase maloya ani nimisili ma. Yeredonbaliya tilalen be mogo minnu na, olu ke len be bi den misenw ka mogobaw ye. O donkeso de kelen be yeredonbaliya ke yoro ye. Jelenya ce fariw minnu temen na, Ala ye o min jira an na, an ma olu jate misali ye (Yusufu Jenese 39 ni mogo werew). Mogo korow, mogobaw, Ala donbali bolisonnaw minnu te siga ka mogo faga mogo minnu minena jatoya la. O ka kan k'a kalan an minnu nejolen don ni dije donniya ni a nefeta kalan na, ani k'a jalaki kiridon ko la. Ala ma fo ko an katuloke ni jatoya ye, nka a ko an ka boli a ne yere "A ye boli jatoya ne mogo be ko jugu sifa o sifa were ke, o ye farikolo kenekan ko ye, nka min be jatoya ke, o be a yere farikolo hake ta. Aw farikolow ye ni senu ka Ala batosoba de ye. O sigilen be aw kɔɔ aw ye o sɔɔ Ala fe. Aw te aw yerew ta ye de. Aw ma o don wa? Ni mogo do ye Alabatsoɔba tiye Ala na o tigi tiye k'a masɔɔ Alabatsoɔba ka senu o ye aw de ye." (1 Korentekaw 6:18,19; 3:17).

3. LE – O ja be doltoya ani nuguba ya jira. Banga don a ngolen don, ni a yefen o fen sɔɔ a be o dun. Dusukun jurumuto mana ngolenya fen o fen ye a be o ke. Hadama denw farikolo dilara Alabatoso de kama an ma kank'a ngo ni dumuni ngolen ye, wala dije nege jugu kow ye, i na fo sikareti, sira min furakise jugu o na pogon na kow. Sikareti min fe, ce ni muso bora u cogo koro la. Ala ka seebaya de be mogo yelema ka bo sikareti ka kasara bol ni o ye setane

ka jonya ye. Ala ka mɔgɔtɛ sɔn ka sikareti min Eglisi kɔnɔ, u ɲɛ na o ye yɔrɔ senu ma keleli ye. Siga siga tɛ u mine ko u bɛ u farikolo nɔgɔ o min kɛra Alabatoso. “Aw ma don ko aw farikolo ye ni senu batoso ye, ni mɔgɔ min ye a fari kolo nɔgɔ. Ala n’a o tigi tiɲɛ.” (1 Korɛntɛkaw 3:16-17; 4:18-19).

Nugubaya ye ko haramulen ye Ala ɲɛ kɔrɔ. An bɛ dumunike walisa ka ɲɛnamaya, nka an tɛ ɲɛnamaya ka dumunike. Kɔnkɔntɔ bɛ fa ni a bɛ dumuni senu ma dun, nka nege jugu bɛ kulo dono don a di yan a di yan.

Farisogo nege tɛ wasa abada a tɛ fa abada. Ka kɛɲɛ ni layidu kɔrɔ ye nugubɔw ni dɔlɔtɔw tun bɛ bɔn ni kabakuru ye k’u faga. (Duterɔnɔmɛ 21:18-21). “K’a mɔsɔrɔ kɔli na dɔlɔtɔw ni nugumaw sɔrɔ, kolonya bɛ feere bila mɔgɔ la, nka mɔgɔ nuguma ɲɛnɔgonw bɛ a fa malo.” (Ntalen 23:21; 28:7). I ka don nafɔlɔbatigi dow ni nugumaw ani farisogo nege jugujon, u salɛn kɔ u bɛ u ɲɛw yeɛ jahanama kɔnɔ. Ala b’a fɔ a ka kuma la ka jɛya ko dɔlɔtɔ si tɛ Ala ka masaya sɔrɔ ciyɛn ye. Mɔgɔ min bɛ minnifɛnw farimaw dila ani minnu b’a feere olu jalakilen don Ala ɲɛ kɔrɔ. “Ala ko mɔgɔ minnu bɛ u yerɛw jija ka diwɛn min, minnu bɛ minni fɛn farinma sifa caaman kolonso ka u yerɛw fariya, ni u bɛ jo di jalakitigi ma surɔ fɛn kɔsɔn ka ban ko tilɛnnɛnw kɛli ma bɔnɛ bɛ olu ye.” (Esaie 5:22). E min bɛ dɔlɔ di i mɔgɔ ɲɔgon ma a k’a min bɔnɛ bɛ i ye. E min bɛ i ka fɔrɔko kɔnɔ fɛn farima di i mɔgɔ ɲɔgon ma fɔ k’a ɲɛ na mini walisa i ka a farilankolon file bɔnɛ bɛ i ye. (Habakuk 2:15). U bɛ nkoni ni dunun ni ntama fɔ ka file fye u ka minni kɛ yɔrɔw la ka u ɲɛnaje nkau tɛ miiri Matigi ka kewalɛw la. U tɛ a bolo baara nɔ si lajɛ. (Esaie 5:12). Aw kana aw yerɛw lafilɛ kakalaw wo bɔlisɔnnaw wo jatɔw wo moso maw wo sɛnɔgon ɲininaw wo, sɔnyalike law wo, wasabaliw wo dɔlɔtɔw wo nɛnilike law wo binkanni kelaw wo olu si tɛna Ala ka masaya sɔrɔ. (1 Korɛntɛkaw 6:10). An ka dugu kolo kan jurumu bɛ jira. (Galasikaw 5:19-21). Farisogo ka kewalɛn jira la olu file jatoya nɔgɔlɛnya kakalaya, bɔlibatoli, subaaya juguya sɔsɔli kele keleya diminya, bila ɲɔgon na kow, fagali kan tilali, kɔniya, dɔlɔtɔya ni ko kolonya ani olu

ɓɔɓɔgonkow. Ne be aw lasomi i ko ne tun y'a fo aw ye ka ban cogo min na, ko minnu be o kow ke, olu tena don Ala ka masaya soro cije na "Aw kana aw jena mini ni diwen ye kakalaya be o la de nka aw ka fa ni senu la." (Efesekaw 5:18).

A file Yesu be wele min lase mogo bee ma "Ni minnogo be mogo min na, o ka na ne ma k'a min." "Minnogotow aw bee kana ji buyi da la wari te minnu fe a ye na san ni keka dumuni ke. A ye na diwen ni kono san ni wari te songo t'a la." (Esaie 55:1). "Nka ne na ji min di mogo ma ni a y'a min minnogo tena a mine abada ka tuguni ne na ji min di, o na ke ji buyi ye a kono min be woyo fo ka taa bila jenamaya ban bali la." (Yuhana 4:14).

4. KORO KARA – O be salabatoya jira, bi keta, k'a fo ko an ka o bila sini la. Subaya nin an ko (jinemoriya) dannabaliya ye subaya ye ni o ye "jurumu ye". Salabato nege b'a faga k'a masoro a bolo te son ka baara ke. A be tile ka je bo fenw fe a te wasa. (Ntalen 21:25-26). Josue y'a fo Israeldenuye ko aw kana ke salabatow ye layidu jamana doni la Hadamadenya cogoya te se ka Ala ka ke. "Matigi Yesu y'a fo ko. A y'a jija ka don da dogo manin fe, katuguni ne b'a fo aw ye ko mogo caman na cogo jini ka don, nka u tena se." (Luka 13:24). Mogo minnu b'a jini o b'a soro sankolo masa ya be soro ni jijali ye, mogo jijalenw de b'a soro. (Matiyu 11:12).

Salabato ya be se an ka kisili ma, ani Ala ka dubaw minnu be an fe ni ta fan fe, k'a soro ka halakili jenin an ma. A be an bali ka Ala deli, ni ka Ala ka ko dunnaw jini, ni k'an jigi bo Ala ka layidu nafamaw kan. O bena ni an halakili ye. Ni Ala kumana i fe bi ko i ka i dusu di a ma, Setane b'a fo i ye ko i kana o ke, a to sini wala don werɛ la. O ye don jumen ye? Mogo si te o donw don sayate suda. Wa i bena sa k'a soro i ma kisi, k'a soro i ma Yesu Krisita don. Ala ko "Ni aw be Ala kumakan men bi aw kana aw dusu gweleya." (Heburuw 3:7,8). Mogo jli jli b'a fo ko an k'a bila sini la ni sini ma se. Sinite e taye, sini be Ala de bolo.

Farafina wordugu mogo be korokara kasanke ka u ka subaya jira ni o ye. An ka seben ja bisikila korokara be subaya de jira. Niya soro ko i ka dannaya be jinemoriya kan, wala i ye a keba ye, wala lajelikela. An k'an kalifa Ala penama la, toro, bana, koroboli waati la Ala ka kuma b'a fo an ka Ala penama togo wele o min be an deme. "Matigi be mogo tilennen senda new barika bonya. A taama cogo kadi Ala ye." (Zaburu 37:23). Matigi be mogo senda ko bee kolosi, a be i janto a ka ketaw la, halini a binna Matigi b'a lawuli." "K'a masoro bonya te bo koron fe, wala tilebin fe a te bo kungokolon kon. Nka Ala de na kiri tige a na do majigin ka do korota." (Zaburu 75:7,8). Ala ye cikan kere kerelen di Isaraeldèn ma ko "Mogo min be a denke, wala a denmuso ke tasuma la saraka ye, o si kana soro aw cema wala bugurida la, wala filelikela, wala bolidilabaa, wala subaa, wala kisilifola wala jinekilila, wala donbaa, wala sukilila! Katugu ni o kaw kebaaw haramulen be Matigi fe. O ko, haramulenw de koson Matigi i ka Ala be o siyaw guren ka bo i ne. I ka ke mogo dafalen ye Matigi i ka Ala ne kor." (Duteronome 18:10-12). "Nka wul'uw be kene ma, ani subaaw ni jatow ni mogo fagalaw ni bolibatobaaw ani nkalon ka di minnu bee ye ani minnu bee be nka lon tige." (Jirali 22:15). "Aw kana tugu sukili law ni donbaaw la. Aw kana filele ke u fe ka aw nogo u fe. Ne ye Matigi aw ka Ala de ye." (Levitike 19:31). "Ni u y'a fo aw ye ko aw kasukililaw ni filelike law pinin ka ani minnu be file fye ka nunununu kan fo aw ka u jaabi ko. Mogow man kan ka u ka Ala pininka wa? Mun koson mogo salenw ka pininka mogo ne na ma kun ko la?" (Esaie 8:19-20).

Waati min i be ni seben kalan Ala be kuma i fe ka i jija i ka nimisi ka dabila i ka ne nama ya kon. Nka korokara ni min be i dusukun na, nin cogoya caman ye siran ani salabatoya, balima n'a mun fo nteri n'a mun fo, dije mogo n'a mun fo. Ni ne yelemana munbena ta ni ne ye donke yoro, wala dije penaje ke yoro la. Sani i ka na folo banbali laje min be Yesu Krisita la. A ka here banbali ni pagali ni koron ni penamaya banbali a falen be pumaya la. E te do were ye ale la i ka k'an ka min dabila ko. Mogo pesiran ni su pesiran o

ye mogo caaman ke setane ka jon ye “Wali sa minnu tun be jonya la usibee la saya nesiran koson a ka olu bee tila.” (Heburuw 2:14,15). Miirili min be i joni ka i ka yeredili bila don nataw la, o be an dusu gweleya i ko korokara cogo.

5. WARANINKALA – banga farima don, aniko bee kunba b'a la kosebe. Koniya dimiya ani tulke farima o be mogo dusukun min na oye “jurumu ye” mogo faga be bo a la tuma do, i ba fo ko i ye sesoro miiri jugu kan, don do a be sin ka bo i ko rjole (bembe) cira. Fen min ka fisa i ma i ka fo matigi Yesu ye ko a ka i hronya ka bo dusukun juguma ma. I kana nenasisi ka dimi Genese 45:5 “I ka dusu bo ko dabila ka fara diminya la. I kana dimin o be i bila ko jugu la.” (Zaburu 37:8). Diminya ka farin, a te hi ne dusubo be i n'a fo ko karilen wo yo. Nka joni be se ka keleya kunben.” (Ntalen 27:4). “I dusu kana bo joona katuguni diminya be to hakilintanw dusu la.” (Waajulikela 7:9). “Nka sisan aw ka o kow bee dabila diminya ni dusu bo ani konona juguya. Nenili wala malobaliya kuma si kana bo aw da la.” (Kolosekaw 3:8).

Mogo caaman be u ka dimiya datugu ni dolb min ye, wala nin tajuru sara ye “u ka diwen ye sa baga ye, fon fonnin baga yere don.” (Duteronomie 32:33). Ta juru sara kadi dusukun jurumukela ye. Nka Ala ko ta juru sara ka to ale ma, ale n'a sara, Matigi Yesu ko i ka i jugu kanu. I ka i mogojon kanu i ko i yere kun. I ka i jugu kanu. Ala ye layidu ta ka yata Hadamaden ma min be yafa a mogojon ma. Nege jugu, kele ani joli. bon o be Hadama denw dusukun na. O de y'a to a be here sebe di min be to. Ni e b'a fe ka o here sebe soro.

6. SA – A ye awa lafili Eden nako kono a ye jepogonya sumalen ni a duman tiye setane, meleke jigitigelen, a ye Adama ni Awa ye Nako kono jepogon ya puman la Ala fe o keleya y'a mine. O keleya koson setane y'a latige ka u ka jepogonya tiye u ni Ala ce o keleya kunnama sigilen be dusukun caaman na. Ni u ye mogo do ye here ni ben ni damu la keleya bena i ko saya “Keleya ka jugu i ko lahara.” (Solomani Kadonkili 8:6). A be miiri jugu don dusukun na ka

ɲumaya tiɲe mɔɔɔ ma, a b'an ɲemine k'an bila mɔɔɔ faga sira kan. Keleya jugu bena ni fen caaman ye, diɲe kɔɔɔ, koni ya hali Ala ka baarakelaw waajulikelaw kara mɔɔɔ ni keleya beawcema u ka k'an ka u janto ka u yere kolosi ka ke hakilitigiw ye setane ni ani keleya kunnama kana ye u cema. Aw b'a don Ala be seka mɔɔɔ were ta k'a bila a ka baara la, min ka fisa ni i ye.

7. NTORI – be bɔɔɔ dun yan, a be bisiki min jira o ye dumuni suruku dun ye, wala dumuni nege jugu to “k'a masɔɔ wari nege ye ko jugu sifa beɛ dili de ye. (1 Timoté 6:10). Congo jamana la i be ntori sifaya do u sɔɔɔ yen u be se ka dugu mene keme caaman kumu yɔɔɔ ni kelen k'a sɔɔɔ ka kulo ka sa. Mɔɔɔ nege jugu to labennen te ka bɔɔɔ dayele ka fatanw deme, a b'a ɲini cogo be ka nafa sɔɔɔ a yere ye a sɔɔɔ ko numan fara sɔɔɔ ko jugu kan. Nin diɲe nafɔɔtigiya be temen i ko nson ni tumu be tiɲeni ke cogo min na. Yesu yere y'a fɔ “Aw kana nafɔɔ laje k'a mara aw yerew ye nin diɲe la yan, ntumu w ni nson be tiɲeni ke nka aye nafɔɔ laje aw yerew ye sankolo la ntu muw ni nson te se ka tiɲeni ke yen sɔɔɔyalikelaw te se ka daw kari ka tali ke yen fana. K'a ma sɔɔɔ i ka nafɔɔ be yɔɔɔ min na i dusukun miirili fana be yen. (Matiyu 6:19-22). Akan ni a so mɔɔɔ beɛ halakira katugu ni u ye wari ni sanu ani fini numan kanu. (Josué 7). Juda Iskariote Matigi Yesu ka kalanden dulonna, wari kanuya kosɔɔ mun na a kera janfali ye a Matigi ni a kara mɔɔɔ ye. Wari ni sanu te fen jugu ye nka wari kanuya min be an dusukun na o de ka jugu. Mogo caaman de be ye ce fara muso kan siyaw ko ani yeeli cogo ko te, u caman b'a la ka u ka ɲenamaya tiɲe nege jugu fe, u be minnu sɔɔɔ wari kanuya kɔɔɔɔ. I na fɔ so bon n'a ɲogon na kow werew wari negetoya bena ni fen caaman ye nino ye mɔɔɔ faga ani yere faga. Wari kanuya, ni nugubaya, olu be ta ɲogon fe. A kera diɲe feerew ye, mɔɔɔ tow kan wo wala nafɔɔtigiya fantanw kan, ni diine faga omin be jija Ala ko, ani a k'a baara la. Ala be jalaki ni kiri bin mɔɔɔ senumanw kan olu minnu tugulen be Yesu la, ni jijali ye ni u sirilente Eglisi si la. (Marka 9:38). Yesu ko “A ye aw janto aw yerew la ka aw yerew kolosi

wasabaliya bee ma, katuguni mogo ka nafolo caya a caya, a ka penamaya te bo ola de." (Luka 12:15). Nafolotigi nalon ma ka kokelenw "Ce nafolotigi do ka sene diyara kosebe. A yi miiri ko ne na mun ke sa katuguni ne ka suman bee lasagon yoro te yen? A file, ne na nin de ke. Ne na ne ka jiginew ci ka do werew jo ka u bonya folotaw ye. Ne na ne ka suman ni ne bolofenw bee laje u konoko. Ne n'a fo ne yere ye ko fen caman maralen be ne ye san caman ne. Ne na ne lafiya ka dumuni ke ka minni ke ka n'nenaje, nka Ala ya fo a ye ko nalonma Bisu fe i yere ni na mine i la. O tumala i ye nin fen minnu laje olu dun na ke jon ta ye? Ayiwa mogo o mogo be nafoloba laje a yere diya ne kow kama k'a soro a te nafolotigi ye Ala ta fan fe o be ten." (Luka 12:17:21). "A be mun ne mogo ye ka dije bee soro ka bone i nila sini." (Marka 8:36). Yesu ko; "Aw kana hami ko aw n'a mun dun, ni ka girin dumuni ma. Siya minnu te Ala don olu bee be o fenw bee jini, nka aw fa b'a don ko aw mogo be olu la. Aw koni ka Ala ka masaya de jini o ko, Ala na o fenw bee di aw ma ka fara o kan. K'a masoro i ka nafolo be yoro min na i dusukun miirili fana be yen de." (Luka 12:22,23,31,34).

8. SETANE – Ye nkalontige la bee faye nkalontige bee ye "jurumu ye". O de ye sesoro dusukun kan. Yesu ko; "Aw faye setane de ye, aw b'a fe k'aw fa sago de ke. Ale kera nkalontige la ye kabini folofolo. A ma to tije kan, katuguni tije si ta ko no. Ni a be nkalontige tuma min na, a be kuma ka keje ni a yere cogo ye. Katuguni nkalontigela don nkalon fa yere don." (Yuhana 8:44). Nkalon jalakibali o ka jugu ni nkalonba tigeliye, o b'a jira fitini ni belebeleba te nkalontigella Ala yoro. Nkalon dow be ye o be fo, nkalon dow be ye o be seben dow be ye o be ke. Filankafu ye nkalontigela ye, sabu a b'a yere jira i na fo mogo min te nkalontige. Kretien te se ka nkalontige. "Ni an ko an be Ala ka je la k'a soro an be taama dibi la, an be nkalontige an te tije kan." (1 Yuhana 1:6). "Nka wuluw be kene ma, ani subaaw ni jatow ni mogofogalaw ni balibatobaaw ani nkalon ka di minnu bee ye ani minnu bee be nkalontige." (Jirali 22:15). "Fen woro be yen minnu ko man di Matigi ye few fen wolonwula yere don,

minnu haramulen be a fe. Ne min te malo, nenkun nkalontigela, mogo min be mogo jalakibali faga.” (Ntalen 6:16-19).

9. DOLO – be fen min jira an bee kelen kelen dusukun na oye an dusukun cogoya donni ya ye ka kepe ni ja ye a filen don a mayi, a jegelen fiyelen don juru mu fan fe fo ate se ka mogo jalakibali jalaki. O cogoya jugu dusukun na tuma don a makulen don, tuma don a namilen don. A be jalakili ke, waati min yafali ka k’an ka ke, a be yafali ke jalakili ka k’an kake waati min. Ala ka kuma b’a fo ka jeya ko “Ni senu b’a fo k’a jeya ko laban donw na mogo dow na muruti dannaya maka jine lafilibaaw ni jine ka kalan kow lamem, nkalontigelaw ka filankafoya fe olu minnu dusukunw be gweleya, i na fo negebilen ka fen jeni da.” (1 Timote 4:12). “O de y’a to an ka gere Ala la ni dusukun sebe ni dannaya dafalen jelen ye an dusukun saniyalen fo u te an jalaki tun.” (Heburu 10:22).

10. ALA NE – O be fen bee ye min be mogo dusukun na fuyi te temen Ala ne te fen min ye O de y’a to a be miirili ni gundo dogolen ani bisigi jugu bee don dusukun na. Ka kepe ni ja ye “Ala ne” be min jira o be mogo dusukun na miirili cogo ko fo.

11. NEKUN FITINI TASUMAMAW – be Ala ka kanuya jira min be munumunu juru mukela dusukun dafete tije don Ala be jurumu koniya nka Ala be an kanu. A te jurumukela saya fe jurumukela ka nimisi ka penamaya. Yesu ko “Ale na na ka jurumukelaw kisi.” (Luka 15:10). Jurumukela kelen nimisilen a ka jurumu la nisondiya be ke sankolo la hali. Nekun fitini tasumamanw be kuma Yesu joli ko la an ye. “Yesu ye Ala ka sagaden ye min be dije ka jurumu ta ka bo ye.” (Yuhana 1:29).

12. MELEKE – be Ala ka kuma cogo jira an na. Ala y’a jini ka latige ka kuma ce ni muso fe ni majiginlenya ye k’a soro an jurumuto do walisa k’a yere jira an na, an k’a ale don an dusukun na.

13. JENENTUBANI – tamashen ye. Ni Senu ye, tiɲe ni, o min be mogo ka jurumu jira a la tilennyenya ni kiri kama. Ni Senu be ye ja la, a be mogo dusukun ko fe. Ate sigi dusukun na, jurumu kelen be ka sesoro yoro min na.

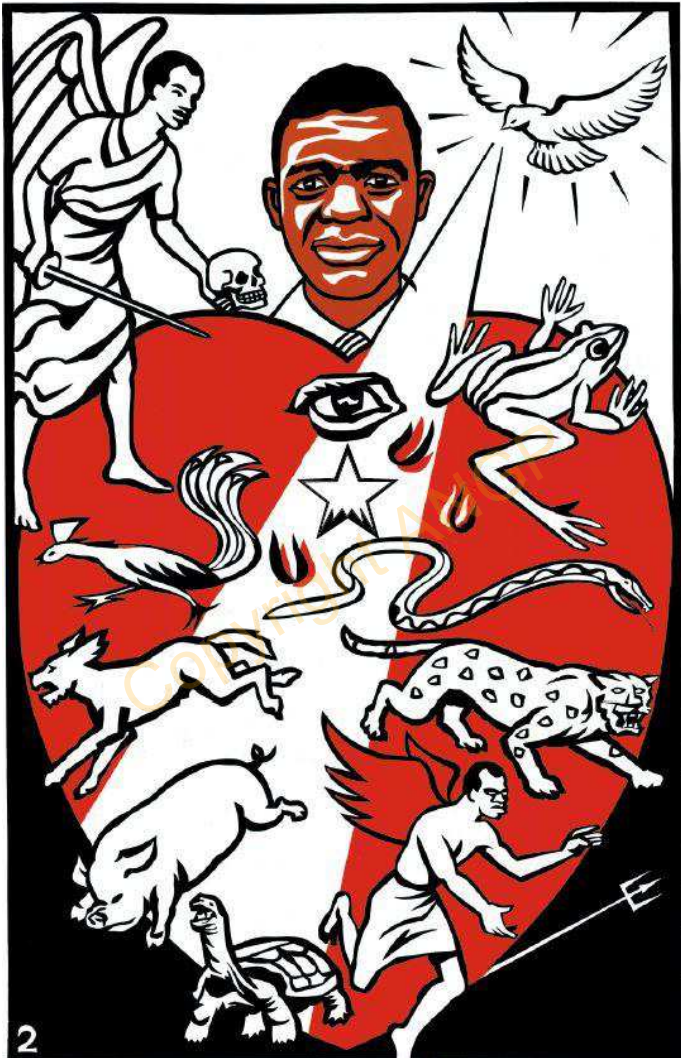
Ni nin ja be i dusukun cogo jira. A to ye i ka kasi Matigi Yesu no fe. I dusukun dayele Ala ka yeelen kuma ka don. Da Matigi Yesu la i na kisi. Ala n'a da fa. A ye layidu ta a n'a i dusukun yelema ka dusukun kura, ni ni kura di i ma. Ja filana be o jira an na.

JA FILANAN

Nija be dusukun nimisibato jira min b'a la ka Ala jini. Alan muru be meleke bolo. Ala ka kuma jenama don, a ka teli. A da ka di ka temen npan da fila bee kan. A be don fo ka se kolotugu yoro ni semew cemanee la. A be don fo ka mogo dusu la miiriliw ni a sogona kow segesege ka u don. (Heburu 4:12). "A latige la mogo ka sa siɲe kelen oko kiri na tige." Ala ka kuma b'a fo an ye ko jurumu sara ye saya ye jurumu kelaw ni dannabaliw olu na fili tasu ma la, tasu ma min te sa.

Kunkolo jalan do be meleke bolo, o b'a jira ko jurumukelaw bee bena sa do don. An farikolo min ni an b'a kanu, ni an b'an sutura, ni an b'an balo, ni an b'an laben, ni an b'an furake walisa ka an ni misiwasa farisogo nege la. O bena sa, a bena ban ka dun ntumu fe. Nka an dusukun ni an ni bena to Ala ne koro, o bena jo Ala ka kiritige yoro la don do. An b'a ye yan jurumukela y'a damine ka Ala ka kuma lame k'a dusukun dayele Ala ka kanuya ye.

Ni Senu min b'a damine ka yeelen bo an dusukun jurumuto la. Ala ka kene yeele be a ka so koro, ka dibi gwen ka bo ye banga sifayaw be jurumuw jira. O min kera fiɲew ye. O de ya to ne balimake seben kalan na. I ka to Yesu min ye diɲe kene yeelen ye o ka don i dusukun na walisa ka dibi ka ke walenw mabo an na. I na fo ja b'a jira cogo min na Yesu y'a fo ko "Ne ye diɲe ka kene de ye mogo min tugura ne nofe,

2. DUSUKUN JURUMUTO NIN BE KISILI NINI.

a tena taama dibi la, nka o na penamaya ke ne soro.” (Yuhana 8:12). Abadaa i tena se ka dibi gwen ka bo i dusukun na ni i yere faga ye, ni i ka hakilitigiya ye wala mogo were ka hakilitigiya ye a ko mogo mada wala a ta yoro tije yere la cogo kelen min b'a to dibi be ta ka bo ye. O ye ka son kene ma. Dibi ye jurumu ye kalo ni dolo be yeelen bo an ye doni su fe. Nka ni tilen bora yeelen fitini bee be temen ka bo ye. “Yesu ye tilefela tilenneya ye” tuma min Yesu donna Alabatoso koro Jerusalem mogo minnu tun be sannifeere ke yen. A ye wari falennaw ka tabaliw ni ntubannin feerelaw ka sigilanw dabiri “Ka fo u ye ko a sebennen be kone ka so na wele Ala deliso. Nka aw koni y'a ke binkanni kelaw dogo yoro ye.” (Matiyu 21:13). An dusukun dabora Alabatoso de kama. A ka so. A sago don ka sigi ni kene ye ni kanuya ye ni pagali ye. Yesu mana doro ka an ka jurumu yafa. A nana k'an hironya jurumu ka jon ya ma. Ni Ala denke ye aw hironya aw n'a ke hiron yere ye. (Yuhana 8:36).

JA SABANAN

Ni ja be dusukun jira dusukun min be nimisili sebe ke. A bora ka jurumuw kala ma, a ye minnu ke. Yesu min sara an ka jurumu kosen gengen jiri kan. Ni a ye meleke ka gengen jiri ye i ko Ala ka kuma y'a jiro cogo min na, o be baara ke a dusukun na ka dunya ka an ka jurumu caaman da kene kan. nimisili kama. Ni a ye Ala ka kamuyaba faamu Yesu Krisita la, o kanuya bena don dusukun na ka faamu ko Yesu Krisita ye Ala denke ye, o min na na ka an ka jurumu ta ka boye ka yere di ka sa an no na “Jiri kan o min dagalen be” Yesu min bugora ni pepe ye, nin a bolo ani senw sogo ka ni nponti ye ka sa an ka jurumu koson gengen jiri kan, a kununa ko kura kene kan ka jurumu kela ka jurumu dunya jira nimisili kama. Ala ka kuma kalanni fe an b'an yerewye i ko dubalen, a mab'olen be Ala la, ko a ye Ala ka sariyaw tije wati min a be nimisi a dusukun na Ala ne koro a b'a ye a te a yere bolo, a be kasi. Yesu be gere a la kanuya ni here be a dusukun fa. Ni a y'a damine ka faamu ko Yesu Krisita Ala denke joli be an saniya jurumu bee ma. (1 Yuhana 1:7).

3. DUSUKUN NIMISIBATO.

Matigi ka surun mogo dusu kasilenw na a be mogo dusu ni misibaato kisi. (Zaburu 34:19). Fan were fe Ala ka kuma b'a fo ko "Fen o fen be yen ne ye olu bee da. U bee be yen ne de barika la Matigi ko ten. Nka min ka di ne ye, o ye mogo majiginnen nimisabaato ye, min be siran ne ka kuma ne." (Esaie 66:2). Ala ni senu be a hakili jigin Matigi Yesu ka kuma la doni doni. Ne denke ni ne den muso ta here la i ka jurumu yataro i ma. O wati ka gengen jiri file k'a ye ko Yesu joli bonnan ale koson, o be a hakili sigi a ka jurumu doni kosen. Yesu yere ye an ka tsoo doni ta. A joginna an ka jurumu koson a tsoona an ka jurumu koson nka Matigi ye an bee ka tilenbaliya doni da ale kan. (Esaie 53).

Ni Senu ka kene be a dusu fa sisan o min tun be dibi ka faga koro a jeyara i ko neje ni Yesu joli ye. (Esaie 1:18). Ala ni ani an yere ni be seere ya ke ko an kera Ala denw ye. (Romekaw 8:16). A sonnen be a ma sisan ko mogo min dara Matigi Yesu la otena halaki nka a na penamaya banbali soro Yesu la an kunmabolen a joli bonnen barika la, hakew yafa koni ka kene ni Ala ka nee ma dama donbali ye. (Efesekaw 1:7). Farisogo nege jugu ye joro di Ala sago ma ka baara ke Ala ye. "Ale min ye an kanu folo folo. Sani a ka dije ni a koro fen kanu a be Ala ani a sagona kaw kanu sisan. Ni ja la bangaw be jurumu jira olu minnu be dusukun ko fe. O bena ta setane ta fe ka bo a sigi yoro koro la. O de koson Yesu b'a fo an ye ko A'ye kolo Ala ye A'ye jo setane ne ka a kele n'o kera, a na boli k'i ma bo aw la.

JA NAANINAN

Nin ja b'a jira ko kretien min ye here dafalen ani kunmaboli soro Matigi Yesu Krisita la, ne koni tena ne yere bonya fen si la ni Yesu Krisita gengen jiri te. (Galasikaw 6:14).

Yesu sara gengen jiri kan walisa an ka ke salenw ye jurumu ta fan fe, ka penamaya tilennen ya kama. (1 Pierre 2:24). Kretien min gengen na dije koson Galasikaw 5:16 b'an kalan ko an ka taama Ni Senu barika la walisa an kana farisogo

nege jugu kow ke Galasikaw 5:25: Ni an be penamaya Ni Senu barika la, an be taama Ni Senu barika la.

Nin ja la an be jene dukanni ye Yesu sirilen be yoro min na, o san fe, u kelen ka a ka duloki bo a la. An be nepe ye, a bugora nin o min ye ka juguya. Toro min be here tase an ma o bira ale kan. A fagara an ka jurumu kason. Masake Herode ni a je pongow ye yelebo a ma. Masake ye a ka masaya fini don a kana, oko k'a soro ka bugo, u ye roni debe k'a o ke fugulan ye a kun na min ni sanu masafugulan te kelen ye, u be to ka u ngiri a koro k'a fo ko "Yahutuwa masake" u ye dajitu a kan, ani ka tegeci a tanma na, o bee temen ko k'a soro ka gengen jiri la kretien caama de be ye togo kason, u be Ala deli Eglisi kono u be Matigi ka tabali ta u be donkili da eglise kono, olu be Matigi Yesu Krisita gengen jiri la ko kura ni u ka jogo jugu ya ye. Mogo minnu b'a fo ko Matigi Matigi olu be tena don Ala ka masaya la few fo ne sankolo la fa sago keba." (Matiyu 7:21-27).

Ja la an b'an ye Judas Iskariote ka janfa ye min ke Matigi Yesu Krisita la, a ferela warije den bisa la wari kanuya ye a dusukun ni a ni ke dibi ye. Soro dasiw ye kala da ke a kafini la, o tun fora kiraw da la sani Yesu kana. Ant'a fe ni ce ka sesoro an kan. Mogo caaman b'a fe ka Ala ka dubaa soro. Sanji ni tile olu ye Ala ka dubaaw ye, nka an ta fe k'an majigin Ala kelen pe ka seebaya koro.

Joni fe, Ala be ye waati nata kow la, hakili nami kow waati la ani jigitige waati la soro dasi do y'a kere sogo ni ntama ye joli ni ji koro. Sani donono ka kasi Pierre ye i dalace Yesu la sipe saba ko ate Yesu don baara keden ne koro. Waati doni a nimisila ni neji ye. An ka nimisi Yesu la an kuma kan ni an kawalen la. An be malo ya yoro jumen Mogo ne koro wa? Mogo o mogo mana jo a la mogo ne na ko a ye ne ta ye ne fana na jo a la ne sankolo la fa ne koro ko o tigi ye ne ta ye. Nka min be i dalace ne la mogo ne na, ne fana na ne dalace o tigi la ne sankolo fa ne koro. (Matiyu 10:32,33).

Yesu y'a fo tun ko "mogo min te a gengen jiri ta ka tugu ne la, o man kan ni ne ye. (Matiyu 10:38). Duba be mogo ye min jolen be farakolo kan. Yesu ye mun ye?

Sen talon fara don
Ala ka kene yeele ka to ne dusukun na
Ji buyi dilalen be bonson nataw ye
Ne ka farakuru ni ne ka nafolo don
Ne jigi da yoro ni ne maraba
Ne demeba toro waati la
Yesu kunmabobaa don.

JA DUURUNA

A file jurumukela dusukun saniyalen a kisilen Ala ka neema barika la o dusukun kera Ala batoso ye. Ala be sigi a koro fa Ala ni denke ni Ni Senu barika la ka kene ni Yesu ka cifolen ye "Min be ne kanu, o na ne ka kuma mara. Ne fa na o kanu ne ni ne fa bena o ma ka sigi o fe. (Yuhana 14:23). Yesu Krisita la Ala be bora mogo be latilennen.

Ni dusukun kera Ala ka so ye sisan jurumu genna ka bo ye – Sani baganw ka yoro nemine ni o setane ye nkalon fa, an be Ni Senu de ye tije ni. Dusukun min tun kera farisogo sigi yoro ye o dusukun cogo yelemana ka ke i ko jiri puman denta Ala ni barika la ni o ye kanuya, pagali, here, mujuli, hine, jumaya. Dannamogo ya – sabali – jumaya – yere – mineli, fen werew minnu ko kadi Ala ani mogo ye. A kera rezen sun bol be ye Matigi Yesu Krisita ye rezen sun ye a dannabaaw ye a bol ye, u be den. Bol ka den gundo ye ka to sunba la o ye (Yesu Krisita ye) Yesu ni a ka cifolen be to, an na. (Yuhana 15:1-10). Katuguni a fara Ala Ni Senu ma la a ye Ni Senu ka batiseli soro, se b'a bol farisogo kow ni a nege juguw kan, a ye mogo koro gengen jiri la. A te penamaya yeeta ni men ta fe doron nka a be penamaya dannaya fe an Matigi Yesu Krisita barika la Yesu Krisita dannaya be se soro dije kan. Sisan an be penamaya jigi koro. A be penamaya Ala ka kanuya la o min be to a abadaa.

KANUYA
NAGALI
HERE
MUNULI
HINE

NUMAYA
DANNAMOGJOYA
SABALI
YEREMINELI
Galasikaw 5:22

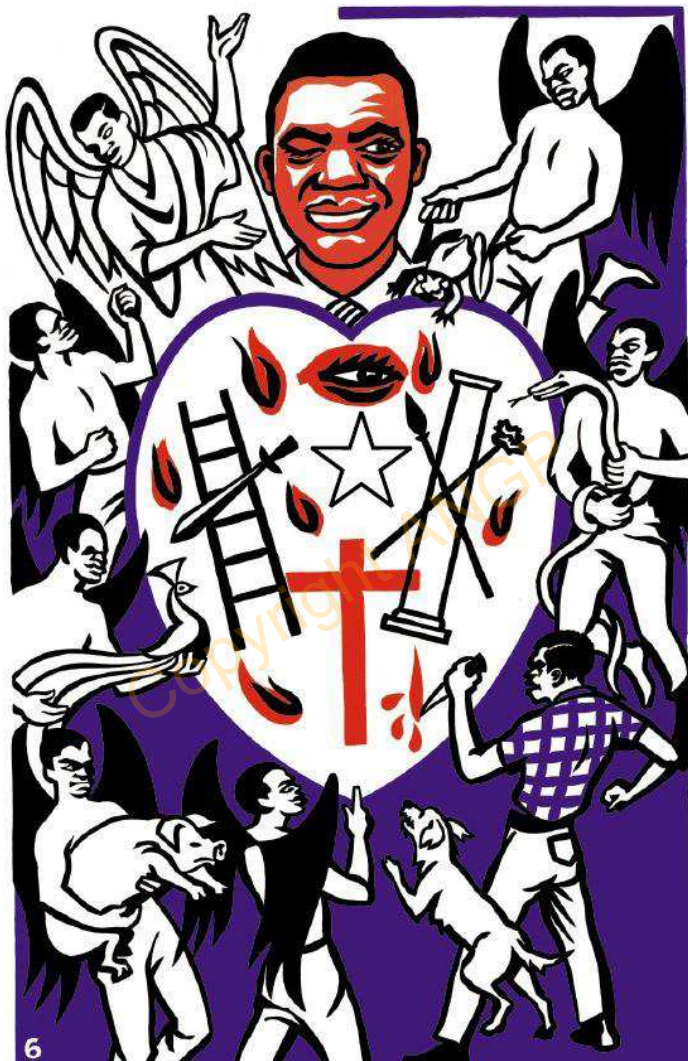
5. ALA BATOSO.

Minnu dusukun jelen don olu ye dubadenw ye katuguni a na Ala ye. (Matiyu 5:8). Masake Dawuda y'a don keke bee la belebeleba be ke dusukun de la hali k'a soro nafolo be ye, ani se soroli juguw kan kene ma "Ala i ka dusukun kura don ne kono ka ne ni kuraya. (Zaburu 51:12). Mogo si te se k'a yere dusukun saniya ani ka dusukun kura dila a yere kono. Dusukun kura be soro nimisili sebe fe Ala ne koro i ko Dawuda y'a jini cogo min na Ala fe ko a ka dusukun kura di a ma ni a be se ka ke. Ala b'a fe ka o ko kura ke an ye. A te i na fo fini faralen kalato, a te to k'an yere ka tilennyanya koniya, layidu caaman de be Ala fe, kan dusukun cogo laben ka kene ni a sago ye. Ne na ji senuma bon aw kan ka aw sani ya. Ne na aw saniya. Ne na aw saniya ka bo aw ka ngolenya kow bee la. Ka aw ka boliw bo aw cema. Ne na dusukun kura di aw ma ka ni kura don aw la dusukun gelen min be aw kono i ko kabakurun, ne na o bo yen ka dusukun numan di aw ma ne na ne ni don aw la walisa aw ka ne ka ko latigelenw sira taama ka ne ka sariyaw mara ka u ke." (Ezekiel 36:25-27). A file layidu kura b'a fo ko Ala ye o ko noro Matigi Yesu joli la.

Ja la an be meleke ye. Meleke beye ka baarake minnu ye ciyen soro penamaya banbali la. U cilen be ka Ala nesiran baaw lakana. (Zaburu 34:8; 91:11-12; Daniel 6:22; Matiyu 2:13; Kewalen 5:19; 12:7-10).

Setane be ye dusukun kere fe ja la walisa ni a ye waati numan soro ka don ka ta, a sigi yoro koro la. O de ya to ciden Pierre be an laadi ko "A ye aw hakili sigi ka to aw peno? K'a masoro aw jugu setane be yaalayaala i ko waraba konboto. A be min soro k'a dun a be o de jini." (1 Pierre 5:8). Tuma caaman setane be a yere yelema ka ke kene meleke ye, ka mogo caama nege a no fe mogo minnu te to u ne la. A dan y'e ka se ka dannabaa do yelema, peno tomolen cema "O de koton, a ye kolo Ala ye a ye jo Setane ne ka a keke, no kera a na boli k'i mabo aw la." (Yakuba 4:7).

6. DUSUKUN SÖNNEN TITALEN

JA WƆƆRƆNAN

A file ni ja be penasisi jira, mogo min ye a ka miirili koro janfa. A ne kelen datulen don, a y'a damine ka sunogo a ka krétien ya penama ya kono ne kelen min yeelen be ka fileli ke a kere fe, yeelen min be dusukun na o sara a kera dibi ye taamashen jira la ani Matigi ce kow gweleyara. A laminilen don ni koroboli ye a yere sonnen be o ma. A ma se ka i jo yoro jira, sani a ka Ala k'an lamen, a be koro bo likela de lamen setane. A be se ka ke, a be Eglisi ke a ka dije kanuya dogo yoro ye diine ko fe, Ala kanuya ma bon a dusukun na. A dusukun tilalen do ni mogo ka miiniliw ye. A b'a fe ka Ala kanu a dusukun na, Ala ja min be dusukun na ni o ye dolo ja ye o faga ka dogo. A te a gengen jiri ta tun a kera doni giri fwu ye ale fe. Dannaya bere te a fe, jepogonya la Ala fe (Ala deli) o ka gwele a ma. Tuma o tuma a be joyoro di korobolikela ma, ani dije mogo bolo be nogon bolo ka temen krétien kan.

Nkunma ni, o min ye kun cebaya ye o b'a jini ka don. O krétien y'a damine ka jine a kisili ko Ala ka nee ma barika la. O tuma la a be ke krétien kuncaba ye; Dolotoya be a dusukun da gosi, a jepogonw be ke dije mogow ye nteriya siraw fe. Ka u to penaje yoro la folo a be maloya ka siran, nka setane b'a fo a nekoro ko nin koke ko kelen te mogo nogo. A b'an damine ka yere diya ne kow ke, i na fo ndonke yoro la taw. Jugu b'a fo ko jurumu ke ko kelen te jurumu ye. Tije don, ni nkono be npan an kun kolo sanfe an te se ka baali. Nka ni nege jugu be npan an kun, an kana a to a ka sigi ka naga da an kun, ni o kera an ye Ala ka sari ya tije.

Ni an ye an bolo koni kelen di setane ma, an bolu bee soroli te baali an na o be ta ni ni ani dusukun ye jahanama kono. Ala be an laadi Bible kono ko: "Aw ye boli denmisenya nege ne i kana tuloke nin jurumu ye, a mana i jira an na cogo ya o cogoya la, an na. An ka boli kana tilaba Yesu Krisita. An be dusukun min ye ja la a joginnen ma do. O be jugu ka nparaboli jira an na u ka nparaboli ni u ka nkalontige, u be

krétien dusu jögin dusukun tilalen te se ka nin koröboli muju. O krétien sifa b'a damine ka siran mögo je ka temen Ala kan. Siran be mögoke jon ye ka i mabo Ala la. Kibaru jugu ni dimiya o de be men tuma bee. Sa jugu ni o ye kele ya jirali, ni o donlen ni a jijalen be an na, ko min na wuli o ye koniya ni kuncabaya bena.

A ka mögo ka i dusukun labila wari kanuya ye, ni an ma janto Matigi Yesu ka kuma la ko "A ye to aw je na ka Ala deli walisa aw ka tanga koröboli ma. Mögo nin sönnen be nka a farisogo barika ka dögo." (Matiyu 26:41). "O de kóson min be miiri ko a jlen don o ka yere kolo si a kana bin." (1 Korentekaw 10:12). "A ye Ala ka keleke minenw bee don aw la walisa aw kase ka jo ka setane ka nanbaraw kunben." (Efesekaw 6:11-18).

JA WÖLÖNFILANAN

Nin ja be dusukun jira dusukun min seginna ko. Ni mögo tun ye kene ni Ala ka nilifen nene, a tun kera Ni Señu je pogon ye, o ko a ye i mabotije sira la. A be mögo cogoya jira min te son ka nimisi few, a te ban Ala ma kibaru duman tije min söro la a fe. Mögo dusukun gwele sani Ala ka deme ka se a ma, a be ke setane ka baarake minen ye ko jugu ke kama, hali ni a be miiri ko a be a yere latilen a te se.

Yesu yere ye mögo minnu be seginko ko jefo: Ni jine bora mögo la tuma min na, a be yaala jintanw la ka lafiya yoro jini. "Ni a ma yoro söro, a b'a fo a yere kono ko, ne bora ne ka so min kono, ne na kösegin ka taa yen. A köseginnen b'a söro o so furalen labennen don. O tuma la a be taa ka na ni jine wolonwula werew ye minnu ka jugu ni a yere ye a ni olu be don o so kono k'u sigi yen ka temen a folo ta kan." (Luka 11:24-26). Ntalen min dara ko: wulu seginna a fono kan, ani lemuso kolen seginna a kolonkolon borogo la o kera tije ye a ko la. (2 Pierre 2:22).

Yoro kalan ta Bible be dusukun kösegin nen jira, ani jurumukela

7

7. DUSUKUN GWĒLĒ MIN SEGİNNA KĶ.

min te sɔn ka nimisi. Jurumu, ni a ka seeba ya ni a ka lafili beɛ nana sigi. O dusukun na ka yɔɔ nɛminɛ. Hali o tigila mɔɔ nɛda ni a dusukun be ye kelen ye. Ala Ni Senu ni o taamashen ye jenetubani ye o be ta kabɔ dusukun na, katuguni jurumu ni Ala Ni Senu te sigi nɔgon fe abadaa. Dusukun te se ka ke Ala ka so ye, ka tila ka ke setane ladamu yɔɔ ye. Meleke o be Ala ka kuma jira o nɛnasisilen be, nka a be a kɔfile jigi la ni o tigila mɔɔ tena nimisi i ko den dogo mani. Luka 15:16-18 "Lɛw tun be jiri den minnu dun a tun b'a fe ka a yeɛ kɔnɔ fa ni olu ye, nka mɔɔ si ma foyi di a ma. A ye hakili sɔɔ min ke, a ko Baaraden caaman be ne fa ka so u be dumuni ke fɔ k'a tɔ to ne koni be sa kɔngo bolo yan. Ne na wuli ka taa ne fa ka so, k'a fɔ a ye ko: Ne fane ye Ala hake ta, ne ye e fana hake ta" fa ye a denke nimisito ye, a yafara a ma, ka sɔn a ma, ka sɔn a ma a ka so.

An ka ja la nimisili seɛbe ten ye, nin ce nɛsinlen te Ala ma, a te a ka jurumu yafa jini Yesu sen kɔɔ. A hakilila jenilen don tasuma fe, a sunɔgolen don, a makunlen sɔnnen te. Tulo be a fe, nka a te meninke ne b'a fe, nka a te yeeli ke. A te maloya ka ta ne jurumu la setane ye a dusukun masake ye. I b'a sɔɔ o mɔɔ taama cogo ni a ye cogo be i ko diine mɔɔ "Aw bɔlen be kaburu jeyalen fe. U kenemalaw ce ka ni Nka suw kolow ni fen tolilen sifa beɛ be u kono." (Matiyu 23:27).

Nkalon fa de bɛna Ni Senu joyoro ta banga beɛ kelen kelen ani jurumu kelen kelen nɛmilen don ni jine togo ye, ni nin ni jugu kelen be ka dusukun min fa hali ni a kadi a ye ka hɔɔnya o tooro ma a b'a ye ko a sirilen don. Mɔɔ min ye muɛa ka sariya tiɛ o be faga k'a sɔɔ hine te, o be ke seere fila wala saba ka kuma koson. Nka min be Ala Denke congo a sen kɔɔ, ka Ala ka layidu joli jate fen nɔgolen ye, a tun saniyara o min fe ka yelekolongi Ala ka neema ni la aw te miiri ko o tigi ka kan ni tɔɔɔba ye ka temen o do ta kan kɔseɛbe wa? (Heburu 10:28-29; I ka 2 Pierre Filanan 2:1-14) kalan.

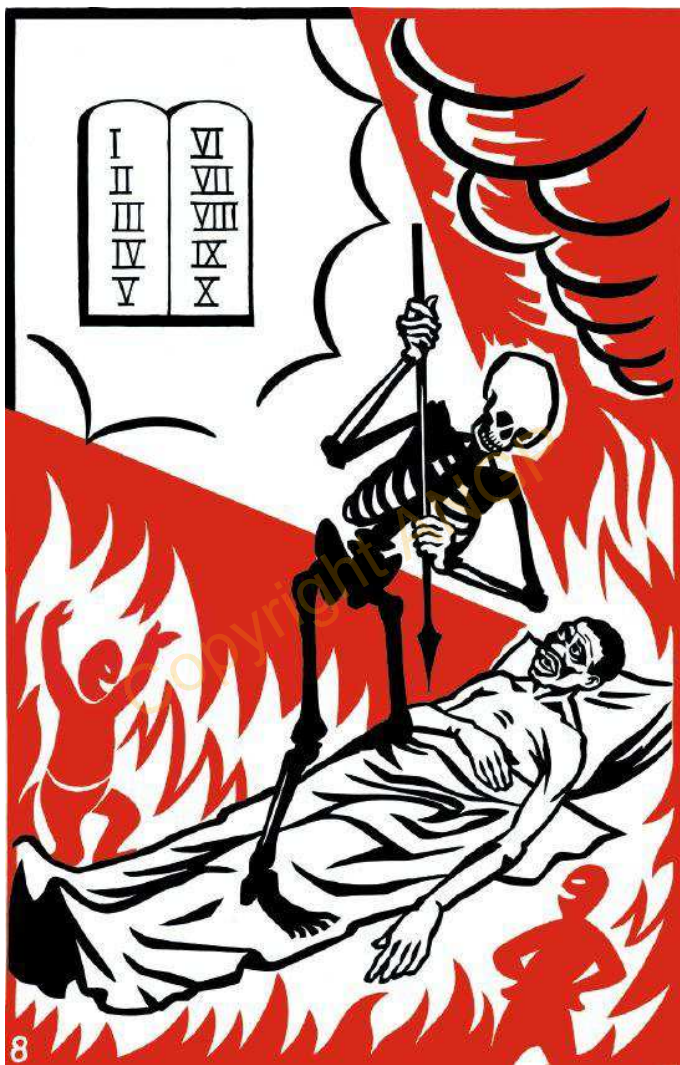
Ni nin ja be ben i dusukun ma, nterike i ka kasi Ala no fe ni i dusukun bee ye. A be se, a b'a fe ka i ka jurumu bee yafa i ma, n'i nana a ma ni nimisili sebe hakimila ye. Na a ma i ko kunatow nana Yesu ma ko "Ni i be soni be se ka ne saniya. (Marka 1:40-41). Nka ni i tora ka i dusukun gweleya, ni y'a kanu ka ke dibi fe ka temen kene kan, jigi te ye ani demeni, katuguni i ye saya penatomo ka penamaya to ye. "Jurumu sara ye saya ye." (Romekow 6:23).

JA SEGINNAN

Yan an b'a ye saya be gere kosegin ba ni jurumukela ma o min b'a laka nimisili bila don o don sini la. Ni a farikolo be tooro, o b'a soro a ni falen don saya ku namala. Nege jugu, lafilili, jurumu bora kene kan. Ja hanama tooro sera a ma. O b'a jira ko a te se ka jepogonya ke Ala fe. Hali ni a y'a kanu ko a be Ala deli a te se ka jepogonya ke Ala fe. O Ala min y'a mara ka i janto a la fo waati jan. A nteri koro be siran ka a file a da yoro la, u ka kuma tena foyi ne a ye. A ka na folobaaw tena a si janya a te se k'a ni kisi, hali ka lafiya di a ma doni a ka tooro la. A b'an ye a ka gele k'a i jigi da Ala kan, ba o setane b'a bali.

A tun be fen o fen kanu folo, fen o fen ni a n'o tun be penamaya, olu be yele bo a ma, a dalen be setane kow minnu la o si te se ka deme tun. A be a jatemine o waati la ko a geleyara "Ka don Ala penama bolo o ye siran koba de ye." (Heburuw 10:31).

A yere hakimila la don nataw la a bena ani Ala celaben, a be se ka ke saya bena i ta i tege ma. A bena a ye hali ni ne tun ya don. Mogo caaman be dije so kono u be sa yoro ni kelen sayala k'a soro u ma Ala jini u sa to la. Aka kan an ka Ala jini a soro waali la. Ni ja la jurumukela min sara a kelen ko ka ban Ala ka neema ni a ka kanuyala, a ka penama ya kono, a te Ala ka jigi sigi kuma, ni tanuli kuma lamem fo kiritigela la. Nka kisibaa ta te, ale min b'a fo ko. "O kelen ko, masake n'a fo a numan fe mogow ye ko: A ye aw

8. JURUMUKĒLA LABAN.

mabɔ ne la dangalenw. A ye taa tasuma banbali la o min labennen be setane ni a ka melekew kama.” (Matiyu 25:41). “A latigera ko mɔgow ka sa sije kelenpe o ko kiri na tige.” (Heburu 9:27).

JA KƆNƆTƆNAN

Ni ja be krétien jijalen jira kele la, sesɔɔbaa geleya ni kɔɔɔɔli la. A kɔɔɔɔlen be fan beɛ fe a be jija ka kɔɔɔɔli mɔpu fo a laban, a kelen ka sesɔɔ Yesu togo la. An k’an new jlen to an ka danna ya dabɔbaa ni a dafabaa Yesu la. (Heburu 12:1-2). Setane ni a baara ɔogon b’a jini ka krétien dusukun bo sira tilennen kan. Kuncɛbaya, wari kanuya, ni jugu sɔnkoloya o na ɔogon na kow caaman ni min kelen be ka waraninkala cogota. Jurumu dogolen be a dusu la, o be jira ni cogoya caaman ye.

Krétien min be kɔɔsili ni jate mineli ke o be sin ka jurumu dogolen don, o min dogolen be diine ko fe hali ni o tigi be a yere ke kene meleke ye Ala ka kuma ni Ni Senu o be a nemine tije la. An b’a ye i be mogo dow ye, u bena krétien ma ni fen caaman ye walisa ka kɔɔɔɔ, dɔɔɔɔɔya, dije nege jugu. Nka o te foyike krétien min kelen be ka i yeredi Yesu ma, o kɔɔ min ni Yesu sara ɔogon fe jurumu ta fan fe. Mogo were cogo be ye min be krétien bannabaa dusu tɔɔɔ seere jugu nkalon, dannaya sira bilabaaw, dannabaliya, ni yelebɔ kumaw, ni ka tilenbaliya kumaw fo ani Ala juguw, Ani mogo minnu b’a fo ko u ye krétien ye k’a sɔɔ u ma tuubi u dusukun na olu be krétien sebe dusukun tɔɔɔ. U ka u hakili jigin Yesu ka kuma la ko “Ni mɔgow be aw neni ka tugu aw no fe ka aw tɔɔɔ ka ko jugu caaman nkalon da aw la ne kɔɔɔn o tuma la aw ye dubadenw ye. Aw ka ɔagali ka nisɔndiya kosebe haali, katuguni aw ka baraji ka bon sankolo la kira minnu tun be aw ne mɔgow ye olu fana tɔɔɔ ten” (Matiyu 5:11,12).

Jurumu, farisogo o kɔɔ ko “Ne” nin be an dusukun na, o be ta ne ka cogo ke ko a be krétien sen bo Ala ka kanuya sira

kan. O de koson an be se ka fo cidenw ye ni pagali ni dannaya ye ko "Joni na an fara ka bo Krisita ka kanuya la? Boneba, wala jeni, wala feere wala siran kow wala fagaliwa? I ko kitabu y'a fo cogo min na ko u betile ka an faga i koson. An jatera saga fagataw ye. Nka o kow bee la an temenna se sorobaaw bee kan an kanubaa barika la. (Romekow 8:35-37). An kelen ka Ala ka keleke minenw don an na. Krétien be se ka keleke ke don jugu la ka setane ka koroboli bee kunben. An be ke sesoroba ye Krisita Yesu togo la Ala de be an bari ka bon ya.

Dolo min be ye a jelen be , a be manamana. Nin krétien dusukun falen be danna ya la, Ni Senu sigilen be a dusukun la, Ala ka meleke jolen be a kun. Ala ka kuma layidu be jigin a hakili la fo a laban. "Mogo min mana se soro, ne na jenamaya ya jiriden di a ma a ka dun. O mi be arijine kono mogo min na se soro o tena toro saya filanan fe." Mogo minnu na se soro ne na manne di ama a k'a dun ani ka kabakuru jeman di a ma, o kabakuru je man kan togo kura sebennen be a kan. Mogo min na se soro fo a laban ne na seebaya di o ma. Mogo min na sesoro ni a ye ne ka kewalen mara fo laban ne na faga di a ma siyaw kun. Mogo min na se soro o na fini jeman soro o togo tena josi ka bo jenamaya kitabu kono abadaa. Ani ne sonna o ma ne fa ni meleke senumaw je koro ko a ye ne ta ye. Mogo min mana se soro, nevo ke samasen ye ne ka Ala batosoba kono, a tena bo yen tun abada. Mogo min mana se soro ne na o lasigi ne fe ne ka masasigilan kan. (Jirali 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

Wari mara bore dayelelen b'a jira ko krétien min be a ka wari di Ala ma sani aka aka wari tije dugukolo kan fenw na a b'a ke demeni kama fatanw mago je la ka aka jaka di a cogo la aka sora tannan k'a yere bee di Ala koro kama.

Burukun ni jege b'a jira ko a be jenamaya, jenamaya senuma la, a te dan temen walen ke. A te a yere nogo ni minfen farima ye, ni banga joli dunni ye, wala banga sani yabali si ye a te a ka wari tije wala a farisogo nege jugu

kow la farisogo o min ye. Ala batoso ye, a dun muniketo, sikare ti (droku) ni furokise jugu fe aba daa nka a be dumuni senuma ni dumuni bennen de dun. A dusukun kera Ala delili so ye a be ta Eglisi la batolike waatiw la. Waati kow manake cogo o cogo a be ta. A be Ala delili kanu gwaw koro Ala deliw ani kelen na Ala delili, a b'a don krétien te se kato ten a dan na ni Ala delili te.

Kitabu da yelelen, o ye Bible ye, a be o kalan ka sege-sege don o don, a be haki litigiya ni fanga, ne na maya, keneyeelen ani nafolo danmadonbali. A kera lanpa ye a sen koro, ani a kera npan ye ka jugu kele. A ko ka gele a bolo katuguni jenamaya dumunifen don a ni ye jenamaya ji don minogo kama jiboyi don a koli koton, ani a kera dubalen ye ka a yere file.

JA TANNAN

Yesu ko ne de ye su kununi ni jenamaya ye. Min dara ne la, hali ni a sara o na jenamaya. Min jenamaya don ni o dara ne la, o tena sa abada. I daro o la wa? (Yuhana 11:25,26). Min ye ne ka kumaw lamen ka da ne cibaa la jenamaya banbali be o tigi fe o sen te kiri la nka a bora saya la ka don jenamaya la. Saya nesiran te krétien la tun "nin farikolo tolita mana sabaliya don a kan na ni sala mana sabaliya don a kan na, o tuma la kitabu kuma sebennen na dafa ko; se soro la saya kan ka a tunun ka a ban. E saya i baga be min? Saya baga ye jurumu ye, jurumu ka sebaaya be bo Ala ka sariya de la. Nka barika Ala ye, a be sedi an ma an Matigi Yesu Krisita barika la. (1 Korentekaw 15:54-57).

Mogo min taama na Ala fe, ka toro a fe, o te siran saya ne. Ni aka waati sera a be ta a sago la i ko ciden Paul y'a fo cogo min na "Ne hakili paaminen be ko fila la. Ne b'a fe ka taa to Krisita fe yen o de ka fisa kosebe." (Filipekaw 1:23).

Krétien jenafi b'a la ka Yesu ye jeda ni jeda. A nege b'a la ka ye min sara a ye gengen jiri kan k'a kisi. Ni Senu be Yesu

10. KA DON I KISIBA KA NJORJ LA.

ka kuma jigin a a kɔɔ “Aw hakili kana jaami. A’ye da Ala la a ye da ne fana la – sigi yɔɔ caman be ne fa ka du kono. Ni o tun te tiɛ ye, ne tun tena o fo aw ye. Ne be ta yɔɔ laben aw ye, ne bena ko kura ka aw ta, walisa ne be yɔɔ min na aw fana ka ke yen.” (Yuhana 14:1-4).

Mɔɔ ɲe ma fen minnu ye a tulo ma fen mirnu men, fen minnu ma jigin mɔɔ hakili la, Ala ye o fenw laben a kanubaw ye. (1 Korentekaw 2:9).

Kuma kerekerelen te yen ka san kolo nɔɔ ka fo ka se a da na, Ala ye o mi laben Yesu Krisita no fe taamabaaw ye dugukolo kan.

Waati min an sigi yɔɔ la, an fari kolo bee bolilen ko (saya) bena an ma, ja la an be meleke ye Ala ka ciden, ale jolen be ka jurumukela sani yalenw sama ka na Ala ma. Ni, ani hakili be fara ka bo farikola sata la, ka ta yɔɔ la a ni ye min kanu, a tɔra min kan a sa tuma a be kunben Ala fe ka ɲe, nin Matigi ni karamɔɔ ka kuma ye. A make y’a fo a ye ko: A ɲe na jon numan, dannamɔɔ. I kera dannamɔɔ ye ko fitinin na ne na kobaw kalifa i ma na an ka pagali ɲogon fe. (Matiyu 25:21). Setane ka fanga te a kan tun “Matigi ka kanulenw saya ye fenba ye a ɲe na.” (Zaburu 116:15). “Ne ye kuma kan men ka bo sankolo la ko.” Nin seben “Mɔɔ minnu be sa Matigi la kabini sisan, olu ye dubadenw ye Ni Senu ko owo walisa u ka la fiya u ka baarabaw la, katuguni u ka kewalew tugulen be u no fe.” (Jirali 14:13).

E min be nin dusukun dubalen kalan Ala k’i deme k’i dusukun di, min be i kanu na. Katuguni a be Ala deli i ye “Ko ne denke ni ne denmuso i dusukun di ne ma.” (Ntalen 23:26). I dusukun di Yesu ma dusukun min segelen don dusukun jigitigelen don, dusukun min be tɔɔ la. A be dusukun kura ni hakili kura di i ma. Ne tena i dusukun to natabaya bolɔ ni la filili bolɔ ani nege jugu. Mɔɔ min jigi dalen be a yerɛbarika kan. O ye hakilintan de ye. (Ntalen 28:26). Ban jurumu ma ka i nɔɔ tilennnya la katuguni jurumu sara ye saya ye, nka Ala

ka nilifen ye penamaya banbali ye Yesu Krisita an Matigi la. (Romekaw 6;23).

E min ye i ka penamaya di Yesu ma i jija i ka dannaya ni kanuya la o min be Yesu Krisita la, ciden Paul ye min fo Timote filanan 1:12 la "O de y'a to ne be tɔɔɔ sɔɔɔ o kow la, nka ne te maloya ola, sabu ne dara min na ne be o don. Ne ye min kalifa ale ma, ne dara ala ko se be a ye ka o mara fo laban don na." I jija dannaya sebe la Ala deli Ni Senu barika la, I jija Ala ka kanuya la, I ne jolen kato Yesu la sira ni tije ani penamaya. Ale min ye Matigi ye min bena sɔni ka dannabaaw ta, Masakew ka Masakew ani Matigiw ka Matigiw "Min be se ka aw mara walisa aw kana bin, ka aw jalakibali lase a kɔɔɔ ne kɔɔɔ ni pagaliba ye. Ala kelenpe kɔni an kisibaa Yesu Krisita an Matigi barika la tanuli ni kɔɔɔ ni barika ani sebaaya ka da a kan kabini folofolo ani sisan ni badaa badaa. Amiina. (Jude 24,25).

Copyright ANGP

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratufamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)